

KUKÁTKO

ZPRAVODAJ XVIII. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO DIVADLA PRO DĚTI

Listopad 1999

č. 2

HOVOŘÍME S VEDOUČÍ SOUBORU DIVADLA NA KOPEČKU PŘI PL JIHLAVA DANOU SOCHOROVOU DVA VRCHOLY V JUBILEJNÍM ROCE

Historické anály rakovnické Popelky byly včera dopoledne obohaceny o účast dalšího souboru na této divadelní přehlídce. Poprvé se do nich totiž zapsalo Divadlo Na Kopečku při PL Jihlava. Navíc mu byla svěřena ne vždy vděčná role zahajovacího představení. Soudě podle reakce malých diváků, hra Václava Tomšovského Jak se čerti ženili se v jihlavském podání líbila, a Popelka tak úspěšně vykročila do svého XVIII. ročníku. Roztleskaný luženský sál na závěr odehnal poslední zbytky napětí z tváře vedoucí jihlavského souboru **Dany Sochrové** a my jsme ji mohli krátce po představení požádat o rozhovor.

Upřímně přiznávám, že jsme do Rakovníka odjížděli s nemalými obavami. Vždyť hru Jak se čerti ženili, která měla premiéru v červnu minulého roku, jsme naposledy hráli v březnu. Od té doby došlo u některých členů souboru k nemalým změnám v jejich životě. Vážně nám onemocněla původní představitelka princezny Petra Řezníčková a její roli musela v minulých dnech převzít Olga Mazlová, čtvrtá čertice. Místo ní účinkuje inspicientka Věra Dvořáková, která nikdy divadlo nehrála. K tomu klavíristka Pavla Koudelková pracuje nyní v Praze a našich "oprašovacích" zkoušek "čertů" se vůbec nezúčastnila. Prakticky jsme ji poprvé viděli až včera ráno v Lužné. A aby problémů nebylo málo, v předvečer odjezdu na Popelku dostala žlučnickový záchvat čertice Dáša Dřevová. Už jsem si v duchu říkala, že nám účast na této přehlídce asi někdo závidí a nepřeje.

□ O to větší spokojenost nyní z vašeho vystoupení můžete mít...

Po pravdě řečeno pohádku Jak se čerti ženili už jsme hráli více než 35x a nejednou líp než tady. Prostě ta pauza byla

znát. V Lužné nás nemálo podržely i děti. Že tleskaly do písniček, že se jim představení líbilo. Jejich zásluhou z nás spadla dost velká počáteční nervozita. Myslím, že se to projevilo na druhé polovině představení, která už měla větší spád.

□ Víme, že váš soubor v letošním roce oslavuje významné jubileum – půl století trvání. Jaká je jeho současnost?

Letošní jubilejní rok znamená v dosavadní historii našeho divadelního souboru vrchol. Poprvé se dostal na národní přehlídku – a dokonce hned na dvě. V srpnu jsme se hrou Ryba ve čtyřech zúčastnili Jiráskova Hronova, pro zajímavost tady jsme hráli závěrečné představení přehlídky, a teď jsme začínali Popelku. Soubor má dnes téměř padesát členů a připravuje tři až čtyři premiéry do roka. Zaměřujeme se především na hry pro děti, protože u nás dospělí na amatéry moc nechodí. Hru Jak se čerti ženili jsme vybrali nejen proto, že před mnoha lety sklízela úspěchy na scéně jihlavského oblastního Horáckého divadla, ale že je to pohádka s písničkami. V souboru totiž máme mláď, které je pohybově i pěvecky nadané a zde dostalo příležitost ukázat své přednosti. Myslím, že jsme se nemýlili. Až na Ludmilu Musilovou v roli paní kráčky v pohádce účinkují herci, kteří do souboru přišli před dvěma nebo třemi roky. Hra

je doslova chytla a na výsledcích je to znát.

□ S jakými dojmy odjíždíte z Rakovníka?

Přes úvodní malé rozčarování s technickými podmínkami v Lužné se nakonec vše v dobré obrátilo. Výzdobou a útulností prostor Kulturního centra v Rakovníku jsme pak byli přímo nadšeni. Rádi bychom se k vám ještě někdy vrátili a vychutnali pěknou atmosféru přehlídky až do konce.

Jaroslav Mokrejš

PROGRAM DNEŠNÍHO DNE

PÁTEK 5. LISTOPADU 1999

10.00 hodln

Kino Lužná

Jan Korčík

TŘI ZLATÉ VLASY DĚDA VŠEVĚDA

Malé divadlo Ústí nad Labem

14.00 hodln

Sál KC Rakovník

L. Horký, J. Chalupa, R. Tesárková

POHÁDKY Z KOŠÍKU

DDS Ty-já-tr Bez názvu při DDM Praha

19.00 hodln

Kino Lužná

Jan Drda

DALSKABÁTY HRĚŠNÁ VES

aneb ZAPOMENUTÝ ČERT

DS Jizeran Rakousy u Turnova

Letošní ročník rakovnické Popelky zahájil divadelní soubor Divadla Na Kopečku při PL Jihlava pohádkou Václava Tomšovského Jak se čerti ženili. Text vznikl na počátku sedmdesátých let pro tehdejší Divadlo Jiřího Wolкера a autor jej koncipoval jako kompilát témat a motivů několika známých pohádek, vzájemně propojených písněmi folklórního charakteru. Díky autorově nedůslednosti však dochází v dějové rovině k řadě nesrovnalostí a nahodilostí. Není například zřejmé, proč kovář nabízí čertům princeznu Bětu za manželku, proč se čerti vrací do pekla, proč chtějí čerti soutěžit atd. Velký problém je pak samotný závěr, evidentně tendenčně poplatný době vzniku pohádky.

Tomu, že kovář nechce vládnout a princezna se převlékne do "pracovního", nemohl nikdo věřit ani před třiceti lety, natož dnes. Zde by stálo za to zapracovat na závěru i autorsky, Václav Tomšovský by se jistě nezlobil....

Režie (Michael Junášek j. h.) položila důraz výrazně na hudebně – taneční rovinu inscenace, která působila svižně a příjemně. Zejména se ze všech interpretů do hlediště přenášela radost ze hry. Na tom měl svůj podíl i autentický a tempově přesný zvuk kapely. Horší to bylo se samotnou příběhovou rovinou. Zde se režii na mnoha místech nepodařilo překlenout problémy textové předlohy, k jejímž kladům patřila mimochodem především jazyková stylizace, a tak zůstala tato rovina spíše v oblasti ilustrace než jevištní interpretace. Projevilo se to v nedůsledném a nevynalézavém řešení dramatických situací, vyplývajících z příběhu, a akcentování důležitých tematických bodů. Jakoby pak bylo důležitější "řádění" čertů než důvod jejich řádění. Nejvíce se tento problém odrazil na vztahu kováře s princeznou Bětou, kdy nebylo zřejmé, proč ji kovář nabízí čertům a proč poté cítí pocit viny, že ji zanechal v pekle. Stejně tak rozpačité vyzněly závody kováře s čerty, o závěru již byla řeč.

Scénografické řešení vyznělo sympaticky a funkčně, neboť se obešlo bez zbytečné popisnosti a ilustrativnosti.

Z hereckých výkonů nejvíce upoutal Petr Kočka jako muzikant Židloušek, ostatní v dobrém slova smyslu sloužili inscenaci.

Je škoda, že se souboru nepodařilo v plné míře překonat slabinu příběhové roviny textu, neboť jednoznačně dokázal, že "na to má". Minimálně tím, že hudebně – taneční část nesla znaky dobré revue. A to není málo.

Milan Schejbal

NA PRANÝŘI

Představení Divadla Na Kopečku při PL Jihlava

Václav Tomšovský

JAK SE ČERTI ŽENILI

PEKELNÝ PUCH (NE)BYL V PLÁNU

LUŽNÁ. Především diváci v prvních řadách trpěli po přestávce pohádky "Jak se čerti ženili". Hledištěm se šířil skutečný pekelný puch připomínající chvílemi plato plné rozbitých pukavců a chvílemi vyhořelou sirkárnu. První řady se dusily a na zadních sedadlech se šířila poplašná zvěst, že v luženském kině kouří uhelný kotol.

Jak se nám podařilo zjistit, zápach skutečně pocházel z hlediště. Mladší část jihlavského souboru využila skutečnosti, že na představení nebyl přítomen režisér a pekelnou scénu rozšířila o další rozměr. Dalo by se říci "čichový". Přidala se tak k avantgardním umělcům typu Andy Warhola či Johna Lennona, kteří tvrdili, že umělecké dílo má působit zároveň na co nejvíce lidských smyslů. Ač se zdálo, že děti prakticky nic necítily, dospělí konstatovali, že se to skoro nedalo vydržet. Skutečně silný umělecký zážitek.

Jan Švácha

NA PRANÝŘI

Divadlo SANĚ na KOLECH při DDM Praha

Václav Říha

ČERTOVA SLUŽBA

David Bazika přepsal známou pohádku do lapidárního dramatického textu, který však má jasný tah na branku výpovědi a zároveň nepostrádá literární kvality jisté obraznosti. Jasný tah je v tomto případě téma JOB. Hned dodejme, že jde o českého Joba jménem Martin, tedy Joba se svěbytným humorem, kdy hádání o duši člověka mezi Andělem a Čertem (hrají dvě dámy, tudíž další asociace) tyto mýtické postavy zesvětšuje, přibližuje a můžeme si s nimi na jevišti užít a zažít člověčinu. Inscenace sama o sobě byla původně určena pro mikulášskou besídku, a je v čase velmi krátká. Důležité je, že přes krátký čas představení nepostrádá zásadní myšlení o divadle, které – byť nedotaženo do důsledků – otevírá řadu velmi sympatických otázek jak dál a proč dál a vůbec provokuje k myšlení jak o divadle, tak divadlem.

Proto jen velmi stručně otázky, které vyplývají třeba z dobře (technicky) zrealizované stínohry. Průsvit Čerta a Anděla jako bytostí v jiném světě, které proloupe do světa našeho a hrají s námi a přes nás hru, kdo má větší moc, a tím i větší pravdu, jsou ve své obraznosti, a tím výpovědi, přesné. Ovšem úkoly Čerta ve světě lidí realizované přes stínohru postrádají cestu od konkrétního k metafoře, k obrazu, a tím k zobecnění, neboť jdou po ilustraci. Popisují práci samu (seno, obilí, stromy), a ne smysl zadané práce, ze které má nakonec užitek, a to zcela proti předpokladu zadavatele, někdo jiný. Druhým zásadním momentem je použití loutky. Jednak není až tak v řádu inscenace připraveno, že bude použit tento výrazový prostředek, ale hlavně není zmotivováno, a tedy do hlavního tématu hádání o duši člověka zakomponováno, proč loutku Knížete vodí Anděl. Může ji vodit. Samozřejmě! Ba dokonce to může být ve hře sil dobrá a zla velmi podstatný argument, eso

či falešná karta, to je jedno, jen musí být zdůvodněno proč, a ne pouze oznámeno, že je zde dramatická osoba Knížete, která je vytvořena loutkou a dramatickou osobou Anděla. Za třetí je zde občas nerozhodnost, co je ve smyslu příběhu a ve smyslu tématu důležité. Viz poněkud splavené téma sázky přes ZAKLENÍ, zcela odbytá a nečitelná situace zničení domu a polnosti Martina, která pak znečišťuje závěr (i když víme, že v jiném prostoru jde o dotažení v tom smyslu, že přes Martina vyhrálo nebe, a tak Anděl s Čertem hledají další oběť, přes kterou si zahrají starou známou mocenskou hru: "Kdo má pravdu!")

Takže, zajímavé a dobré divadelní nápady existují vedle momentů, kdy se text neinterpretuje, nevykládá po smyslu obsahu, tématu, ale pouze referenčně, informativně, a kdy ne nezajímavá forma je vyprázdněná. Přesto, a právě proto, je inscenace ČERTOVA SLUŽBA podnětná. **Vladmír Zajíc**

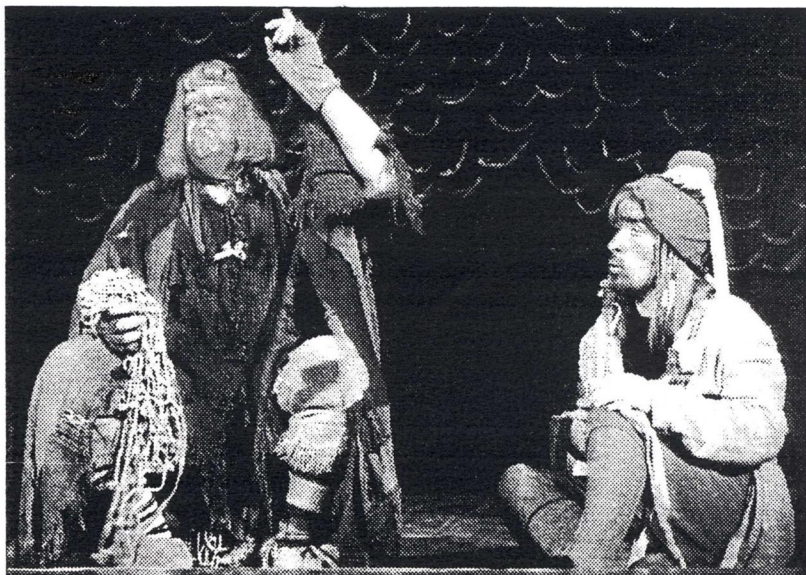
NA PRANÝŘI

Představení DS J. Honsy Karolinka

Alois Jirásek

LUCERNA

Alois Jirásek napsal Lucernu v samém konci minulého století. Čechy byly součástí Rakouska – Uherska a ze hry s pohádkovými motivy zazníval silný tón touhy po svobodě. Dnes svobodu máme a spíš si s ní neumíme poradit. Utápíme se v kupeckých počtech a malicherných sporech. Jako balzám na duši proto zaznívá Jiráskův text o lidech hrdých, jejich velikost vynikne o to víc, že proti nim stojí lidé ponížení. Navíc vypovídá o lásce v jejich mnoha podobách – milenecké, erotické, vychladlé, maskované drsnou slupkou. Mluví o přátelství. Jirásek napsal hluboce lidskou hru s výbornými situacemi, které nabízejí možnosti humoru. Soubor Karolinka měl proto šťastnou ruku, když tuto klasickou hru uvedl na jeviště. Otazníky jsou nad úpravou textu. Krásné básnické dílo je totiž převedeno do kuchyňské češtiny. Jazykové zvláštnosti jsou nahrazeny banálními výrazy. Škrty jsou nutné, ale měly by být citlivější. Soubor zařadil hru i vzhledem k tomu, že má odpovídající představitel pro klíčové postavy. Redukce postav byla většinou ku prospěchu inscenace (Ivan – vodník nahradí Hejbala, je shrnuta scéna strašení starého komorníka a služky), ale někde poškozují situaci. Například nabízení rychtářů vyprovokováním obecenstva nepomáhá k základnímu poslání scény – trapasu. Hlavním problémem inscenace je povrchní hraní situací. Jako by se vytrácelo téma hrdosti a poníženosti. Každá postava by měla v kritických, vypjatých situacích důsledně zahrát postoj. Nejen slovem, ale i gestem, držet těla, postojem. Také se důsledně nevypracovávají vztahy mezi lidmi, zejména vztahy milostného charakteru. Nevím, jestli z pohodlnosti nebo z falešné cudnosti před dětským divákem. Hra se tím ale každopádně zploštlí. Interpreti Lucerny jsou dobří tam, kde důsledně hrají charakter postavy, vztahy a situaci. V okamžiku, kdy se snaží bavit diváky, přechází hra do estrády. Jemnost a citlivost Jiráskova jako by zlaciněla. V herecké práci je třeba ocenit Miroslava Urubeka v roli Dvořana a Zdeňka Trčálka jako vodníka Michala. Scénografické řešení umožňuje sice rychlé přeměny, ale v prostředcích je nevnalézávěné. **Marie Caltová**

NEPŘIJELA DO NEZNÁMA

RAKOVNÍK. Mezi hosty včerejších úvodních představení Popelky byla i pracovnice odboru regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury České republiky **Ivana Vozková**. Ačkoliv tuto přehlídku navštívila poprvé, bylo od prvního okamžiku vidět, že nepřišla do neznáma.

“Na cestu do Rakovníka jsem se těšila, protože tu mám řadu přátel. Před lety jsem totiž do vašeho města jezdila jako loutkoherečka se souborem z Hrádku u Rokycan. Letos jsem u vás poprvé služebně”, řekla nám v úvodu krátkého rozhovoru.

☐ Jaké jsou Vaše první dojmy?

“Opět jsem se přesvědčila, že v Rakovníku kulturu dělají dobří lidé, kterým fandím a v rámci svých možností bych je chtěla i podpořit”.

☐ Tedy i Popelku?

Morálně vždycky!

☐ Jinak ne?

Vím, že byste chtěl slyšet slůvko finančně. Myslím si, že letos si Popelka na naše ministerstvo stěžovat nemůže, že by k ní bylo skoupé. V budoucnu bude záležet na tom, jaký rozpočet ministerstvo kultury bude mít. Věřím však, že

i nadále budou národní přehlídky, tedy i Popelka, mít u nás prioritu a finanční podporu.

☐ Jak se vám líbila pohádka Jihlavského souboru?

I když by se možná nějaké výhrady našly, líbila se mi. Bylo vidět, že ji hráli mladí lidé, kteří mají divadlo rádi. Pochvalu si také zaslouží děti, které i přes svůj nízký věk představení nejen pozorně sledovaly, ale v některých momentech byly souboru dobrými spoluhráči.

Jaroslav Mokrejš

Vítězné nebo nominované soubory z rakovnické Popelky na Jiráskův Hronov

1991 Minidiv Ostrov nad Ohří
M. Mašatová: **POHÁDKA NA MODRÉ NITI**

1992 Divadélko Na Věži Jičín
J. Lédl: **ČERTOVSKÉ POHÁDKY**

1992 Malé divadlo Kolín
J. K. Tyl: **ŠVANDA DUDÁK**

1993 Mladá scéna Ústí nad Labem
V. Čtvrtek: **DIVOKÉ LABUTĚ**

1994 Mladá scéna Ústí nad Labem
J. Jílek: **PTÁK OHNIVÁK A LIŠKA RYŠKA**

1995 Divadélko Na Peróně Praha
J. a M. Leprince De Beaumont:
PANNA A NETVOR

1996 Mladá scéna Ústí nad Labem
R. Kipling, K. Herzinová: **MAUGLÍ**

1997 Divadélko Na Peróně Praha
J. Zeyer: **RADÚZ A MAHULENA**

1998 Mladá scéna ZUŠ Zlín
J. L. Dabadije, J. Savary a kolektiv:
MUŠKETÝŘI ZE IV. B

1999 ???

LUŽENSKÉ PŘEDSTAVENÍ SE ZATÍM NECHYSTÁ

LUŽNÁ. První představení v luženském kině – Jak se čerti ženili v podání Divadla Na Kopečku z Jihlavy bylo vyprodáno. Podle toho, co říkal představitel Franty Jiří Juráš, ještě těsně před představením soubor příliš nevěřil tomu, že přijde více diváků než je dětí v místní mateřské škole. O to příjemnější překvapení pro herce znamenalo nacpané hlediště.

Ještě před začátkem čertovského vdávání a ženění se mi v luženském sálku podařilo zastavit místního starostu Františka Staňka. “Jsme samozřejmě rádi, že se v Lužné koná Popelka. Trošku nás mrzí, že možná naposledy. Na druhou stranu Rakovníku a vlastně všem divákům samozřejmě přejeme perfektní divadlo. Snad se budeme moci také přijet podívat a vidět ten zázrak, který se povedl,” uvedl starosta pro popelkové Kukátko. Na otázku, zda se nepočítá s nacvičením nějakého luženského představení, František Staněk odpověděl: “Pravděpodobně ne. Každoročně děláme Vánoční koncert, během kterého vystupují naše děti, v sále se objevují různé aktivity zdejší školy, ve škole působí i soubor Kvítek a podobně. Občas se tedy v sále něco objeví, ale nápad nacvičit divadlo zatím nevznikl. K tomu je zapotřebí spousta práce a nadšení. Pokud by dnes někdo začal, dá se očekávat, že by představení dozkoušel až za rok.” Zajímalo nás i to, jak na přítomnost festivalového ruchu reagují místní občané. “U každého obyvatele Lužné je to jiné. Někoho divadlo nezajímá, jiného ano. Co vím, tak se v loňském roce bylo podívat na představení dost místních lidí a myslím si, že si to pověděli mezi sebou. Předpokládám tedy, že budou kvitovat s povděkem, že se mohou za nevelký obnos peněz podívat do divadla. To se jim nikdy jindy nepovede,” dodal na závěr našeho setkání luženský starosta.

Jan Švácha

KUKÁTKO vydává přípravný výbor. Toto 2. číslo vyšlo 5. listopadu 1999.

Redakční kolektiv Jaroslav Mokrejš, Jan Švácha a Anna Rollová, Foto Jiří Chlum.

Sazba Lokša PrePress Rakovník. Tiskne oddělení Kulturní centrum Městského úřadu v Rakovníku.